

GLASILO JEVREJSKE ZAJEDNICE BOSNE I HERCEGOVINE

Jevrejski glas

broj 67.

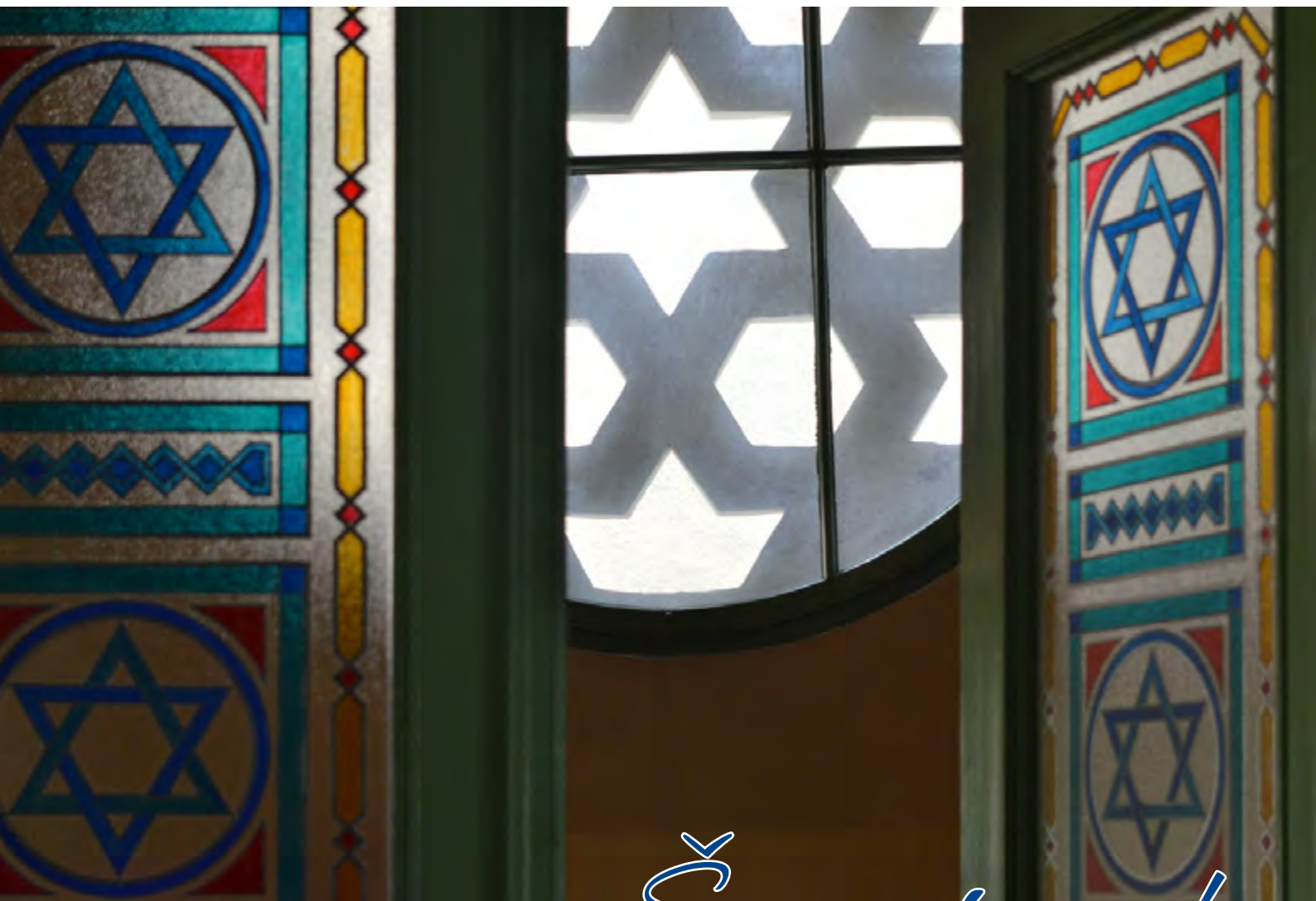
Sarajevo, oktobar 2015.

tishrei 5776.

450 GODINA
JEVREJSKE OPŠTINE SARAJEVO

450 ANNIVERSARY
JEWISH COMMUNITY SARAJEVO

Dragi prijatelji,

Šana tova!

SVE NAJBOLJE U NOVOJ 5776. GODINI!

BORIS KOŽEMJAKIN, predsjednik Jevrejske opštine u Sarajevu

JAKOB FINCI, predsjednik Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine

Izlazi četiri puta godišnje
Published four times a year

Broj 67.
oktobar, 2015.

Jevrejski glas
(Izdavač: Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine)

Jewish voice
(Publisher: Jewish Community of Bosnia and Herzegovina)

Izdavač/Publisher
Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine

Glavni urednik
Editor-in Chief:
Jakob Finci

Odgovorni urednik:
Pavle Kaunitz

Redakcijski kolegij:
Boris Kožemjakin, Pavle Kaunitz, Klara Pelja

Dopisnici iz inostranstva:
Aron Albahari – Srbija, Jelica Rašeta Aiello – Italija

Fotografije:
Nadža Finci, Tomo Radovanović, Denis Lee

Lektor:
Elma Softić-Kaunitz

Štanparija:
BLICDRUK, Sarajevo

DTP:
Srđan Ninković

Adresa uredništva
Editorial Staff Address:
Jevrejska opština Sarajevo za "Jevrejski glas"
Hamdije Kreševljakovića 59
71000 Sarajevo
tel. 229-666
229-667

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Vlade Federacije Bosne i Hercegovine "Jevrejski glas" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 279, dana 22.4.1993. godine

E-mail:
jevrejskiglas@yahoo.com

2 /Jevrejski glas/

ČETIRISTOTINEPEDESET GODINA 3.str
Jakob Finci

Pravednici među narodima iz BiH 4.str
Boris Kožemjakin

'MASADA VIŠE NIKADA NE SMIJE PASTI!' 6.str
Renata Debeljak

JEVREJSKA BRIGADA 14.str
Jelica Rašeta Aiello

NADRABIN MENAHEM AVRAMA ROMANO 19-21.str
Jasna Ćirić

11. - 14. OKTOBAR
28. TIŠRI - 1. HEŠVAN
450 GODINA JEVREJSKE OPŠTINE SARAJEVO

7. - 14. DECEMBAR
25. KISLEV - 2. TEVET
HANUKA

17. OKTOBAR
4. HEŠVAN
SARAJEVSKI PURIM

22. DECEMBAR
10 TEVET
POST TEVETA

ČETIRISTOTINEPEDESET GODINA

Priča kaže da je Mojsije živio 120 godina, pa zato Jevreji i nazdravljaju za svaki rođendan "do 120", a neki, koji su već blizu tom broju, kažu - nemoj mi skraćivati život!

Jevrejska opština u Sarajevu, vjerovali ili ne, slavi ove godine 450-ti rođendan, koji, eto, dočekasmo usprkos svim nevoljama koje su nas susretale na ovom dijelu zemaljske kugle koji svi zovu "brdoviti Balkan", mada ni na drugim dijelovima planete nije bilo med i mlijeko.

Naravno, kada smo se počeli približavati ovoj velikoj godišnjici, imali smo i velike planove, željeli napraviti najveći i najbolji program što su Sarajevo i Bosna i Hercegovina ikad vidjeli, ali jednostavno, čovjek snuje a Bog odlučuje. Ekonomska kriza, žešća nego ikada u posljednjih 20 godina, svela je naše želje i namjere na ono što smo mogli sebi i Vama priuštiti.

Kada pogledamo da ćemo imati nekoliko značajnih izložbi, konferenciju na temu "Jevreji i Bosna i Hercegovina 1565-2015.", svečani koncert Sarajevske filharmonije sa isključivo jevrejskim programom i solistom, i nije tako malo kada znamo pod kojim uvjetima smo sve ovo mogli da si priuštimo.

Nećemo nikoga da krivimo što nije bio spreman odriješiti kesu iako se ovakve prilike rijetko dešavaju - naredna značajna će biti tek 2042., kada se bude obilježavalo 150 godina La Benevolencije, što, nažalost, mnogi od naših čitalaca neće doživjeti, mada im to od srca želimo.

Zato, recimo da smo se pružili koliki nam je bio guber, da smo pozvali najbliže prijatelje iz komšiluka, jer ta riječ u Bosni ima posebno značenje i da sasvim otvoreno prihvatamo sve one kritike u stilu "moglo je više, moglo je bolje", jer znamo da bi skoro svaki od vas bio u stanju da napravi i bolji i ljepši i uspješniji progoram, ali eto, ovaj puta je to palo nama u dužnost i vjerujte, napravili smo najbolje sve što smo mogli.

Prema tome, pridružite nam se da slavimo zajedno jer imamo šta da slavimo, a kritike i primjedbe ostavite za malo kasnije, naravno - pohvale isto tako.

Sretno vam bilo što ste generacija koja je obilježila ovaj veliki jubilej, a svima koji odluče da će slaviti 500-tu godišnjicu, mnogo sreće i uspjeha.

JAKOB FINCI

PROGRAM OBILJEŽAVANJA 450 GODINA JEVREJSKE OPŠTINE U SARAJEVU

11. OKTOBAR 2015.

19:00 – IZLOŽBA „JEVREJSKI POSTERI“, AUTOR MIHAJLO ATIJAS
GALERIJA „NOVI HRAM“, M.M. BAŠESKIJE 38, SARAJEVO

12-13. OKTOBAR 2015.

MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA
“BOSNA I HERCEGOVINA I JEVREJI 1565-2015.“

12. OKTOBAR OD 14:00 DO 20:00 SATI

13. OKTOBAR OD 9:00 DO 19:00 SATI

VELIKA SALA JEVREJSKE OPŠTINE, HAMDJE KREŠEVLJAKOVIĆA 59, SARAJEVO

Na konferenciji će učestvovati više od trideset prijavljenih autora, prvenstveno iz jugoistočne Evrope, ali i autora iz drugih zemalja (ukupno 12 država) sa temama koje se bave određenim segmentima jevrejskog bitisanja na ovim prostorima kao i doprinosom Jevreja ukupnom društvenom razvoju Bosne i Hercegovine tokom proteklih 450 godina.

12. OKTOBAR 2015.

20:00 – IZLOŽBA FOTOGRAFIJA „SLIKE IZ KUHINJE“,
AUTOR IVAN HRKAŠ

VIJEĆNICA

Tema izložbe mr. Ivana Hrkaša, docenta na Akademiji Likovnih umjetnosti u Sarajevu, je kuhinja Jevrejske opštine u Sarajevu i njeni korisnici. Fotografije koje su nastajale tokom prošle godine biće izložene od 12-22. oktobra u prostoru u ratu zapaljane, a 2014. godine obnovljene, sarajevske Vijećnice.

13. OKTOBAR 2015.

18:30 - IZLOŽBA FOTOGRAFIJA „KADA SU PRIJATELJI POMAGALI PRIJATELJE“,
AUTOR EDWARD SEROTTA

UMJETNIČKA GALERIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Izložba fotografija američkog fotografa, publiciste, producenta i filmskog stvaraoca Edward-a Serotta koja će, nakon SAD-a, Njemačke, Austrije i još nekoliko zemalja gdje je doživjela veliki uspjeh, biti predstavljena i sarajevskoj publici. Ova izložba dokumentarne fotografije prikazuje život Jevreja i naše Opštine u vrijeme rata u Bosni i Hercegovini i opsade grada Sarajeva.

14. OKTOBAR 2015.

20:00 – SVEČANI KONCERT SARAJEVSKE FILHARMONIJE

NARODNO POZORIŠTE

Svečanim koncertom Sarajevske filharmonije na kojem će nastupiti afirmirani ruski violinista Denis Goldfeld, ravnat će dirigent svjetskog glasa Uroš Lajovic, a biće izvedena djela čuvenog jevrejskog kompozitora Felix Mendelsshon Bartholdy-a. Publika će moći čuti i tri sefardske kompozicije koje je za filharmonijsko izvođenje priredio poznati dirigent Ranko Rihtman.

Veliki koraci malobrojne Jevrejske općine

Na evropskoj Makabijadi u Berlinu, BiH je prvi put imala svoje predstavnike. Predstavnici Jevrejske općine Tuzla pričaju o utiscima iz Berlina, ali i svakodnevnim problemima malobrojne zajednice u Tuzli.

Vreli augustovski dan u Tuzli. Blizu je 40 stepeni Celzijusa. Ni hlad ljetne bašte Hotela „Tuzla“ nije privukao previše posjetitelja. Vruće je, ali to nije bila prepreka za razgovor sa izuzetno aktivnim predstavnicima Jevrejske općine Tuzla. Jasna Pavlović je veterinarica. Radi u struci, ali pohađa i magistarski studij. Njen djed po ocu je Jevrej. Na Makabijadi se takmičila u plivanju, 50 metara slobodni stil, a zauzela je šesto mjesto u konkurenciji 11 takmičara. „Nama je prvenstveni povod bio da odemo, da se družimo, da upoznamo Berlin, da upoznamo i druge delegacije iz 36 zemalja. Ono što me je iznenadilo je da mnoge delegacije sve shvataju izuzetno profesionalno. Mnogo treniraju i redovno se sastaju tokom godine. Imaju jako razvijen sportski duh, stalo im je do pobjede. No, bilo je i amatera kao što smo mi, kojima je bilo bitno da učestvuju, da se druže i upoznaju“, kaže Jasna.

Ismar Kukić je apsolvant na

tuzlanskom Filozofskom fakultetu, odsjek Bosanski jezik i književnost. Kako kaže, njegova nena po ocu je Jevrejka, a djed musliman je, kao komunista, nastradao u Drugom svjetskom ratu. „Takmičio sam se u šahu, a protivnici su bili izuzetno jaki. Bilo je nekoliko velemajstora, ali sam računao da se neću obrukati iako se igralo u jakoj konkurenciji. Nisam se obrukao, a sve je bilo jedno novo, dragocjeno iskustvo. Ljudi su bili otvoreni, druželjubivi, a u takmičarskom dijelu i ovdje su, kao i u većini sportova, najjači bili takmičari iz Njemačke“, priča Ismar za Deutsche Welle.

PRVI PUT ZVANIČNO
NA EVROPSKOJ
MAKABIJADI

Ismar Kukić,
Jasna Pavlović
i Gabriel Pinkas
na Makabijadi u
Berlinu

predstavnicu volonterke, a ove godine BiH je prvi put zvanično imala takmičare na evropskoj Makabijadi. Sve troškove učešća - smještaja, ishrane, takmičenja, prevoza - platio je Svjetski Makabi savez. Da je bilo drugačije, to bi za nas bila velika cifra i ne bismo mogli učestvovati“, kaže Gabriel Pinkas, vođa bh. delegacije na berlinskoj Makabijadi. On radi na fakultetu, kao asistent na predmetu Pedagogija, a njegov otac je radeći na brodu putovao i u Izrael te upoznao i čuvao tradiciju u etničkom smislu.

JEVREJI IZ BIH
NA MAKABIJADI U
BERLINU

Makabijada u Berlinu je, između ostalih, tema pisanja njemačke štampe. Ono što je zanimljivo je da na ovoj Makabijadi učestvuju i Jevreji iz BiH - njih troje.

Gabriel se, kako sam ističe, identifikira sa tradicijskim i kulturološkim obrascem koji ima osnovu i u religiji, ali veli da nije vjernik praktičar. „Makabijade se održavaju svake četiri godine, ali evropska i svjetska se presijecaju, pa imamo takmičenja svake dvije godine. Ove godine, sa ovih prostora su samo BiH i Makedonija imale svoje predstavnike, pa je utoliko naš uspjeh veći. Nemamo adekvatne prostorije za rad, a suočavamo se sa brojnim problemima

“Prije dvije godine, kada smo bili u Izraelu na, nazovimo je, glavnoj, svjetskoj Makabijadi, BiH je prvi put imala svoje predstavnike. Prije četiri godine, na evropskoj Makabijadi u Beču imali smo dvije

kao što su problemi identiteta, asimilacije i slično. Ipak, mi smo na putu ponovnog osnivanja Makabi kluba koji je u Tuzli nekada postojao između dva svjetska rata. To je rezultat naših aktivnosti i saradnje sa Svjetskim Makabi savezom”, ističe Gabriel.

MALOBROJNA, ALI AKTIVNA ZAJEDNICA

Marina Rajner, predsjednica Jevrejske općine Tuzla, uposlenica je najpoznatijeg tuzlanskog hotela čije rukovodstvo podržava rad Jevrejske zajednice u ovom gradu. Zajednica u hotelu ima na raspolaganju jednu

i Predsjedništvu BiH. Tadašnji član Predsjedništva N e b o j š a Radmanović nam je obećao pomoć, ali ništa od toga nije bilo. Niti općina Tuzla, niti Kanton, niko nam tada nije htio pomoći. Šta je razlog tome, ja to ne znam.”

OPSTANAK UPRKOS PROBLEMIMA

Jevrejska općina Tuzla nema novca ni za preživljavanje, nema podrške i pomoći od lokalne vlasti, ali ima nekoliko članova koji daju neizmjeran doprinos radu Zajednice. “Groblje je u prilično lošem stanju iako se tu obavljaju ukopi. Mi kao zajednica nemamo sredstava da ga ljudski ogradimo, da ne bude ograđeno donekle bodljikavom žicom, a odnekle ničim. Tamo su stari i vrijedni spomenici, ali nismo uspjeli da ih zaštitimo kod Komisije za nacionalne spomenike BiH. Tamo gdje je bila novija sinagoga, koja je izgrađena u periodu 1901-1904, a 1942. je zapaljena i kasnije srušena, na tom mjestu je,

prostoriju. “Ima nas oko 130 članova Zajednice iz Tuzle, Brčkog, Kladnja, Puračića. Po Statutu Jevrejske zajednice BiH, članovi Jevrejske zajednice mogu da budu oni koji su po rođenju, odnosno po majci Jevreji, ali član Jevrejske općine može se postati i ako se oženite Jevrejkom. To ne znači da, recimo, u isto vrijeme ne možete biti musliman po vjeroispovijesti”, kaže Marina Rajner i podsjeća kako se prije četiri godine otišlo na Makabijadu u Izrael.

“Održavamo veze sa drugim Jevrejskim zajednicama u BiH i okruženju. Oni baš i nisu bili zainteresovani za Makabijadu, a ja sam se zainatila da pošaljem delegaciju u Izrael. Uz Gabrielovu pomoć i pomoć menadžmenta Hotela ‘Tuzla’, poslali smo troje plivača i dvoje biciklista. Gabriel je bio među biciklistima. Pomoć smo, dakle, dobili od uprave hotela, Jevrejske zajednice BiH i Jevrejske općine Tuzla. Obraćali smo se pismeno

Sinagoga u Tuzli, zapaljena u 2. Svjetskom ratu, uništena nakon rata

djelimično, ekspres restoran. Sve je to nacionalizovano i čeka se Zakon o restituciji. Postoje papiri, darovnice, kojima mi lako dokazujemo vlasništvo”, kaže Marina Rajner.

Ističe da zgrada prve, starije sinagoge, postoji još uvijek u Jevrejskoj ulici. U toj zgradi se nalaze, između ostaloga, i dva stana koja se u opštinskim knjigama vode kao vlasništvo Jevrejske općine. Nakon posljednjeg rata vlast je stanove prodala ljudima koji su u njima već stanovali. U prizemlju su nekadašnje prostorije rabinata, društvene prostorije, koje su vlasti izdale kao poslovne prostore. “Sada se vodi sudski spor sa opštinom. Ne tražimo da ljudi ise, tražimo zamjenske prostorije, ali ćemo vidjeti kako će to ići. Prostor koji smo svojevremeno dobili u centru grada nije bio uslovan, pa smo konačno ovdje u hotelu, u jednoj kancelariji, gdje se sastajemo”, kaže Marina i dodaje: “Što se tiče vjerskog života, naš rabin se nalazi u Jerusalemu i jednom ili dva puta godišnje dolazi u BiH, svaki put u neki drugi grad gdje postoje Jevreji. U Tuzli je bio prije nekih desetak godina.

Gabriel Pinkas sa zastavom BiH na Makabijadi u Berlinu

Povodom praznika, mi se okupimo, obilježimo ih u duhu tradicije. Ni tu nemamo previše pomoći, sve moramo sami. Koliko, kako, uvijek nekako uspijemo. Članstvo se sastoji od plaćanja članarine i rada sa nekoliko ljudi koji sve obavljaju volonterski. Mnogi dolaze na skupove, ali nerado učestvuju u organizaciji tih skupova”.

ZASTAVA BIH U TEL AVIVU

U vrijeme uspostavljanja austrougarske uprave u BiH, u Tuzli je živjelo 170 Jevreja Sefarda koji su imali svoju općinu i sinagogu. Nakon 1879. godine, kako je zabilježeno, Jevreji Aškenazi naseljavaju prostor Tuzle, osnivaju svoju općinu i grade novu sinagogu. Obje skupine Jevreja

imale su zajedničko groblje. U vrijeme Prvog svjetskog rata, aškenaska općina imala je 400 članova, a sefardska 120 članova. Od 1885. do 1941. godine u Tuzli je rođeno 470 Jevreja. Jevreji su dali veliki doprinos razvoju društvenog života, obrazovanja, kulture i zdravstvene zaštite te ekonomskom, proizvodnom, trgovačkom i zanatskom napretku ovoga kraja. Tokom Drugog svjetskog rata većina tuzlanskih Jevreja odvedena je i usmrćena u fašističkim logorima. Malobrojni preživjeli priključili su se partizanskim jedinicima. Holokaust je i ovdje ostavio bolne tragove.

Danas je mnogo toga drugačije i u Tuzli i u Berlinu. Gabriel Pinkas kaže da je mnogo simbolike u cijeloj priči o Makabijadi u Berlinu. „Koliko god postojale veće delegacije, u Berlinu se nisam osjećao inferniorno ni beznačajno. Ispred Svjetskog Makabi saveza u Tel Avivu stoji bh. zastava, mi smo i s l u ž b e n o z e m l j a u č e s n i c a Makabijade i to su stvari koje su i formalno i suštinski, po meni, vrlo bitne”, kaže Gabriel i podsjeća da se Makabijada odvijala u Olimpijskom parku, gdje

je stadion koji je Hitler izgradio 1936. godine za potrebe Olimpijade.

„Prije svečanosti otvaranja ovogodišnje Makabijade, održana je komemoracija na kojoj se obratila atletičarka, jedna od troje Jevreja koji su 1936. izbačeni iz njemačke reprezentacije. Margot Benheim danas ima 94 godine, a njen brat je ubijen u Drugom svjetskom ratu. Ona se uspjela spasiti i otišla je u Ameriku. Odbijala je govoriti njemački jezik i potpuno se distancirala od svega. Nakon prve turističke posjete rodnoj zemlji 2004. godine, živi u Njemačkoj. Vratila se u Berlin, a ona i njen brat danas imaju ulice u Olimpijskom parku u sjećanje na tu zabranu. Obilježeno je i 50 godina bilateralne saradnje između Njemačke i Izraela, a simbolički je okrenuta nova stranica u historiji odnosa između Jevreja i Njemačke. Hitler je poražen, a na stadionu koji je on izgradio, takmičilo se više od 2.000 Jevreja“, zaključuje Gabriel Pinkas.

DATUM 30.07.2015

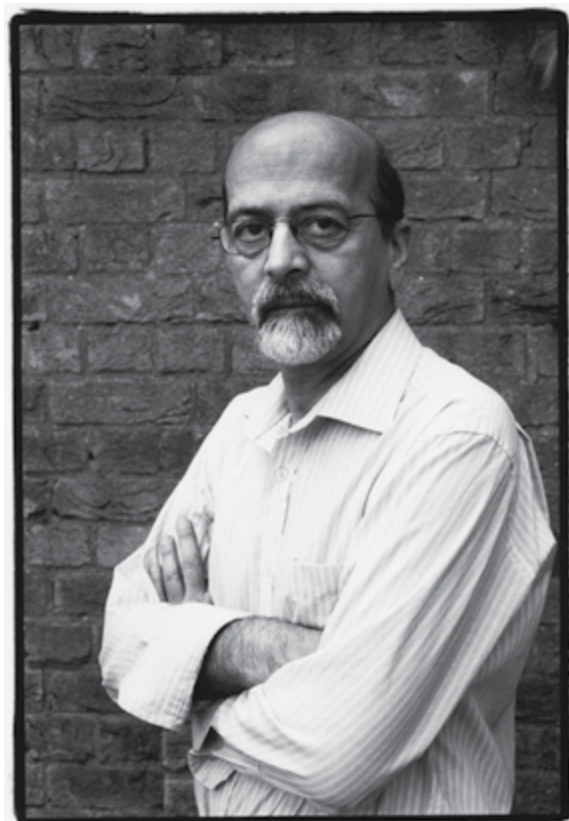
AUTOR SVETOZAR SAVIĆ

Predrag Finci

O antisemitizmu, telefonom

Javio mi se gospodin A. elektronskom porukom, može li me nazvati, htio bi sa mnom porazgovarati o antisemitizmu, zna da sam o tome dosta pisao u nekoj knjizi, nije je čitao, zauzet je, više puta je taj tekst objavljivan na raznim mjestima, čitao ga je i on, može li me nazvati telefonom, uznemiren je, zabrinut, začuđen, htio bi sa mnom porazgovarati, kada mi odgovara, svakako, u četvrtak, dogovoreno.

U četvrtak zove na vrijeme, pristojno pozdravlja, predstavlja se, a onda počne bujica, govori brzo i mnogo, što je osobina neurotičnih, usamljenih ljudi, koji neće da vas pitaju, nego da vam kažu što oni misle, iznesu svoje stajalište, zato vas i zovu. Prekinuh ga: „Što ste htjeli da me pitate?“. „Pa eto, gospodine Finci, Predrag, mogu li vas zvati Predrag, nećete se naljutiti, vi ste napisali članak o antisemitizmu, hoću reći čitao sam ga, hoću reći dobar je, nije loš, uvijek se može o tome, ali mnogi su u pravu, i ta politika

Izraela, što uopće znači ta riječ „cionizam“, ne znam, nisam ja antisemit, imao sam prijatelje, ne mogu se sada sjetiti imena, ma puno ih je bilo, u školi, a i poslije, ne bih vas nazvao da sam od tih, nije to sada važno, nego, ovaj, kako vi objašnjavate, kratko, nemojte dugo, možete li, kratko, jednostavno, bez filozofiranja, ljudi svašta govore, i na portalima pišu, jeste li vidjeli, nije mi jasno, otkud odjednom toliki antisemitizam, svuda, eto, i u vašem rodnom gradu, nije ga prije bilo, je li tako, mislim, imate li neko objašnjenje?“

Mogao bih sada i ja opširno, dugo, ali neću ponavljati sve ono što sam ranije napisao, znam da bi potrajalo i da me gospodin neće slušati, pitao me mogu li reći kratko, jasno... Mogu: „**Moj gospodine, koliko primitivizma, toliko antisemitizma**“.

P.K.: Posljednjih dana u Bosni i Hercegovini i Sarajevu mnogo se toga dešavalo. Prvo su mladi košarkaši – juniori, zasjeli na evropski tron pa im je u glavnom gradu priređen veličanstven doček. Zatim tu je i Sarajevo film festival sa mnogim zvanicama, crvenim tepihom, glamurom i svim onim što jedan ovakav festival čini baš festivalom. I uz svu tu pompu i mnoštvo na ulicama Sarajeva gotovo je neprimjetno prošla jedna volonterska akcija mladih iz nekoliko zemalja, akcija koja je posebno zanimljiva upravo našoj zajednici.

Sa mnom je u društvu jedna mlada dama o kojoj u ovom trenutku znam samo dva podatka: da se odaziva na ime Daša i da je iz Pirana. Prepuštam joj mikrofona, a evo i zašto:

D.L.: Zovem se Daša Ličen, dolazim iz Slovenije, Slovenskog primorja i malog grada Pirana. Majka mi je Hrvatica pa sam uz nju naučila nekako i hrvatski jezik što mi pomaže u komunikaciji sa ljudima u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji i sretna sam zbog toga. Inače sam studirala povijest i antropologiju, radila sam na jednom istraživanju u Sarajevu, a sada mi je ponuđeno od jedne njemačke nevladine organizacije da dovedem ovdje grupu mladih entuzijasta, mladih volontera, kako bismo pomogli da se Staro jevrejsko groblje malo dotjera.

P.K.: Bilo bi zanimljivo da nam kažeš koji je motiv ovih mladih ljudi da dođu u njima nepoznatu zemlju, nepoznat grad i onda svojski fizički rade petnaestak dana na čišćenju Starog jevrejskog groblja, rasčišćavanju i uklanjanju korova i smeća? Odakle oni dolaze i što ih motivira?

D.L.: Sve su to dobri mladi ljudi kojim ovo nije prva akcija ove vrste. Njihovi su motivi različiti: neki su čuli za vaš grad, neki su znali za rat koji je ovdje prohujaao, ali svi su oni ponešto željeli učiniti za Sarajevo i vašu zajednicu. Većina njih su mladi Nijemci i Njemice, četvero njih dolazi iz Poljske, jedan drugar je iz Hong Konga, jedan iz Amerike, iz Engleske i ja iz Slovenije. Eto došli smo sa raznih strana ali moram reći da su nam se ovdje pridružili i mladi ljudi iz vaše zajednice i zajedno sa nama radili sve ove dane.

VRIJEDNE RUKE MLADIH VOLONTERA

P.K.: Pomenula si mladića sa Dalekog istoka koji dolazi čak iz Hong Konga. Koliko ja znam njegovo je ime Denis što je svakako neuobičajeno. Denis je interesantan i zato što je napravio veliki broj izvrsnih fotografija sa lica mjesta dio kojih će imati priliku vidjeti i naši čitaoci.

D.L.: Da, Denis dolazi iz Hong Konga gdje radi za jednu veliku internacionalnu tvrtku. Njegovo ime je inače Li Či, no radi lakše komunikacije sa svojim pretpostavljenim odlučio je da promijeni ime i uzme drugo, zapadnjačko.

P.K.: Načuo sam da Denis jako voli tenis pa je i to utjecalo na izbor njegovog novog imena.

D.L.: Da, istina je i nama je sve to bilo jako smiješno ali nam je on sam ispričao ovu anegdotu sa promjenom imena. Denis ima odličan foto-aparat i na neki je način bio zadužen da snimi serijal dokumentarnih fotografija o onom što smo zatekli na groblju, te što smo i koliko uradili za ovih petnaestak dana.

P.K.: Denis će svakako biti potpisan pod fotografije koje ćemo prezentirati na stranicama našeg lista, no, Dašo,

Razgovor vodio: **PAVLE KAUNITZ**

Fotografije: **DENIS LEE**

reci mi kakvi su vaši planovi za naredni period?

D.L.: Mi smo već drugi put ovdje i namjeravamo, naravno ako to bude moguće i naredne godine doći u vaš grad. Mi smo sretni jer se naš učinak na groblju vidi. Raskrčen je dobar dio prostora na zapadnoj strani, uklonjeno je smeće, odstranjen korov oko starih nadgrobnih spomenika. Jednostavno - želimo nastaviti sa ovim poslom.

P.K.: Rekla si da su vam se na poslu kojim ste se bavili posljednjih petnaestak dana pridružili i omladinci

Jevrejske opštine iz Sarajeva. Koliko je meni poznato jedan dan su vam sami pripremili i ručak u našem restoranu. Kako ocjenjuješ njihov doprinos?

D.L.: Ah, bili su dobri iako su to veoma mladi ljudi, a našu grupu čine kolegice i kolege od dvadeset do četrdeset i više godina. Možda ne bi bilo loše kada bi nam se iduće godine pridružili i stariji članovi vaše zajednice.

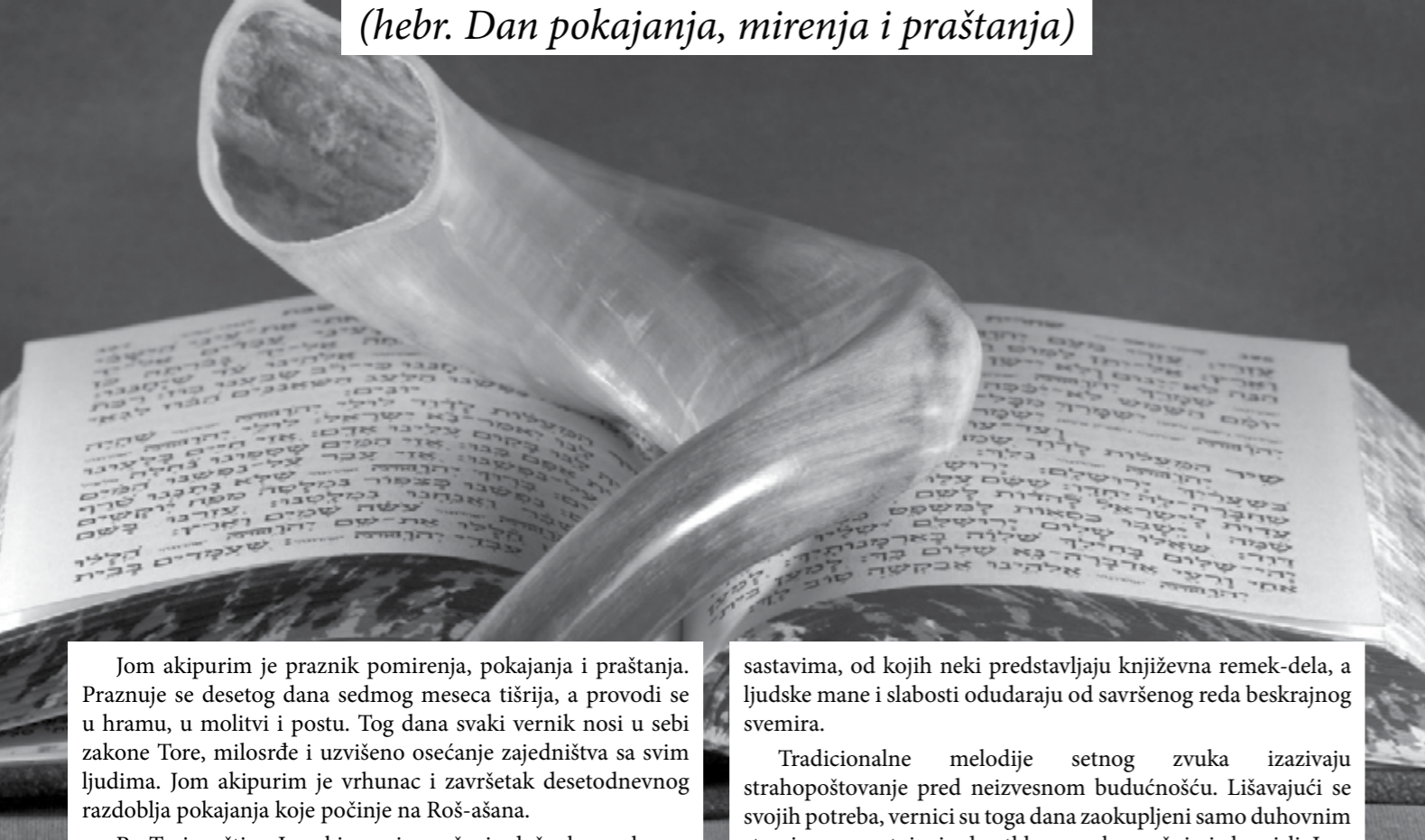
P.K.: Ovakvi poput mene sa mojih šezdeset i pet?

D.L.: Zašto da ne. Svi mogu ponešto doprinijeti, ponešto učiniti.

JOM AKIPURIM ILI JOM KIPUR

(hebr. Dan pokajanja, mirenja i praštanja)

Jom akipurim je praznik pomirenja, pokajanja i praštanja. Praznuje se desetog dana sedmog meseca tišrija, a provodi se u hramu, u molitvi i postu. Tog dana svaki vernik nosi u sebi zakone Tore, milosrđe i uzvišeno osećanje zajedništva sa svim ljudima. Jom akipurim je vrhunac i završetak desetodnevnog razdoblja pokajanja koje počinje na Roš-ašana.

Po Tori, suština Jom kipura je mučenje duše, kao uslov za oprostaj greha. U Tori piše: „A deseti dan tog sedmog meseca je dan očišćenja, neka vam bude sabor sveti, te mučite duše svoje.“ Rabini tumače „mučenje duše“ kao uzdržavanje od jela i pića od večeri do večeri, uz pokajanje i milosrđe. Prorok Ješaja (Isaija) objašnjava smisao posta: „Nije li to da udeliš hleb svoj gladnome, a siromaha beskućnika da uvedeš u kuću? Kad vidiš gola, da ga odeneš...“ (Ješaja 50-7). Prorok svojim objašnjenjem zahteva slobodu, društvenu pravdu i ekonomsku izjednačenost.

Osnovne misli Jom akipurima jesu kajanje, moralni optimizam i široko saosećanje za ljudske patnje uopšte, posebno za patnje Jevreja. Misao o pokajanju smatra se jednom od najsvetlijih pouka jevrejstva. Čovek bi bio najnesrećnije biće kad ne bi imao mogućnost da okaje svoje grehe. Optimistički duh jevrejstva ne podnosi misao da bi čovek trebalo stalno da očajava i gubi veru u sebe. Niko ne može tako duboko ogrznuti u grehu da ga ne bi mogao okajati. Rabi Moše ben Majmon (Majmonides) poručuje da će svakom grešniku biti oprašteno ako se pokaje, pa i onom koji greši celog života i pokaje se tek na samrti.

Molitve na Jom akipurim izražavaju smisao bratstva i međusobnog praštanja i podsećaju da nema bezgrešnog ljudskog bića. Ispovesti su stilizovane u prvom licu množine, čime se želi istaći odgovornost celokupne zajednice i za one prestupe koje čini pojedinac. Molitve se ređaju uzlaznom linijom, od osećanja krivice do razdraganosti i pouzdanja u božju milost. Celokupna ljudska delatnost ogleđa se u tim molitvama i poetskim

sastavima, od kojih neki predstavljaju književna remek-dela, a ljudske mane i slabosti odudaraju od savršenog reda beskrajnog svemira.

Tradicionalne melodije setnog zvuka izazivaju strahopoštovanje pred neizvesnom budućnošću. Lišavajući se svojih potreba, vernici su toga dana zaokupljeni samo duhovnim stvarima, u nastojanju da otklone svaku mržnju i zle misli. Jom akipurim je tako snažno usađen u svast Jevreja, da bi retko ko propustio da tog dana prisustvuje bogoslužju u hramu.

Kada su, posle razorenja Drugog hrama, prestali obredi prinošenja žrtava, Jom akipurim se očuvao kao najveći dan koji ističe značaj pokajanja. Zbog svoje duboko verske sadržine i bogatstva obreda, on je do danas ostao najveći i najsvetliji jevrejski praznik.

NEKI OBIČAJI ZA JOM KIPUR

Roš-ašana i Jom kipur su jedini biblijski praznici sa isključivo verskim sadržajem, pa se i običaji vezani za te praznike razlikuju od drugih prazničnih običaja. ...

ASERET JEME TEŠUVA (hebrejski: deset dana pokore)

„Aseret jeme tešuva“ je naziv za prvih deset dana meseca tišrija koji počinju Roš-ašanom i završavaju Jom kipurom. Po tradiciji, to su dani pokore određeni za molitvu i kajanje. Nazivaju se Jamim noraim – strašni dani.

Prema jednom tvrđenju iz Talmuda, tri knjige se otvarju na Roš-ašana: knjiga pravednika, knjiga nepopravljivih grešnika i knjiga kolebljivaca, među koje spada većina ljudi. Pravednike odmah upisuju u knjigu života, grešnike u knjigu smrti, dok se odluka o kolebljivcima donosi na Jom kipur. Ukoliko se pokaju, biće uneseni u knjigu života, a ako se ne pokaju, biće osuđeni na smrt. Stoga su tih dana vernici prožeti osećanjima krivice i nade, slično okrivljenima pred suđenje.

PALJENJE SVEĆA

Svaka porodica je uoči Jom kipura obično palila po dve sveće: ner ahajim (za život) i ner nešama (za mrtve). ...

BLAGOSLOV

Pre polaska u hram, očevi su biranim rečima blagosiljali svoje sinove: da im Bog usadi ljubav prema Tori i obdari ih mudrošću; da im kuću blagoslovi sinovima i kćerima; da im osigura blagostanje i podari zdravlje i dug život.

BELA ODEĆA

Na Jom kipur se oblačila bela odeća jer je bela boja smatrana za simbol čistote, a tog dana su ljudi želeli da budu čisti od greha. Običaj potiče još iz vremena kada je postojao Jerusalimski hram.

MIRENJE

Dajući sadržaj „danu pomorenja“, rabini su usloveli oprostaj od greha mirenjem čoveka sa čovekom. Za prekršaje prema Bogu, Jom akipurim donosi praštanje. Za uvrede i nepravde učinjene bližnjem nema praštanja sve dok prekršilac ne obešteti povređenog i ne zamoli ga za oprostaj. Stoga su se ljudi uoči Jom akipurim međusobno mirili i molili za oprostaj.

NEILA

Neila je završna molitva Jom kipura. U Mišni se naziva „neilat šearim“ (zatvaranje kapija) jer se obavlja pri zalasku sunca, u vreme kad se, po verovanju, zatvaraju nebeske kapije. Izvorno, neila je bio završni obred na Jom kipur, neposredno pre zatvaranja kapija Jerusalimskog hrama.

Molitvu neila obično vrši jedan od starijih članova zajednice ili rabin. Ormar u kome se drže svici Tore ostaje otvoren za vreme molitve.

VIDUJ (hebr. ispovest)

Viduj je ispovest i priznanje krivice zbog počinjenih grehova, kao i molitva za oprostaj. Zasniva se na propisu u Tori: „Čovek ili žena, kad učine kakav greh ljudski, te zgreše Gospodu i bude ona duša kriva, tada neka priznaju greh koji su učinili.“ (IV knjiga Mojsijeva, 5-6, 7)

Jevreji se ispovedaju u svakodnevnom molitvama, sem praznika, zatim kad su teško bolesni i u mnogim drugim prilikama. Na Jom kipur, viduj je glavni deo bogoslužnja.

Tekst viduja nije bio utvrđen, pa se menjao tokom vremena. Najvažniji tekstovi koji se nalaze u molitvenicima jesu: „ašamnu“ (grešili smo) i „al het šehatanu lefaneha“ (Zbog greha koji smo pred Tobom počinili“). Oba su navedena po azbučnom redu, a sadrže iscrpan spisak raznih prestupa i mogućih ljudskih nedostataka, kao što su prevara, laž, podmićivanje, kleveta, zle misli, uvredljiv razgovor, neiskrena ispovest, nepoštovanje roditelja i učitelja i sl. Vernik se ispoveda i moli oprostaj i za one grehe koje nije sam počinio nego su ih možda počinili drugi, budući da se kod Jevreja smatra da oni jamče jedan za drugoga, da su deo jedinstvenog tela i da je cela zajednica odgovorna za prestupe pojedinaca.

Po verovanju Jevreja, ispovest pomaže samo u slučaju iskrenog kajanja. Ne oprašta se osobi koja kaže: „Grešiću a na Kipur će mi biti oprašteno.“

U vreme postojanja Jerusalimskog hrama, veliki sveštenik se ispovedao u svoje ime, u ime ostalih sveštenika i u ime celog naroda. Od razaranja Hrama, ispovest se obavlja bez posrednika i svaki Jevrejin se u svojoj ispovesti obraća neposredno Bogu. Jevrejski mudraci su pravili poređenje između zemaljskog i nebeskog suda. Kad okrivljeni prizna krivicu pred zemaljskim sudom, on biva osuđen. Pred nebeskim sudom mu se prašta ako prizna krivicu i obeća da više neće grešiti.

Uzeto iz knjige: „Zbirka pojmova iz Judaizma“, Cadik Danon, Savez jevrejskih opština Jugoslavije, 1996.

ZA „JEVREJSKI GLAS“ PRIREDILA: REDAKCIJA

Pravednici među narodima iz BiH

Piše: BORIS KOŽEMJAKIN

Smilji Kvasini, Mileni Marković i Vidu Čopu, ljudima koji su tokom Holokausta spasili život Hani Altarac iz Sarajeva, dana 05. augusta 2015. godine, u prostorijama Jevrejske opštine u Sarajevu, uz prigodan program, posthumno je dodijeljena Medalja časti i diploma „Pravednik među narodima“.

U okupiranom Sarajevu u vrijeme najintenzivnijih hapšenja i odvođenja Jevreja u zloglasne logore širom Evrope, a najčešće u ustaški logor Jasenovac, imenovani su rizikujući vlastite živote, skrivali našu Hanu i učinili da smo imali tu privilegiju da Hana, koja inače živi u Kanadi, bude lično prisutna da se, puna emocija, zahvali potomcima svojih spasilaca.

Medalju časti i diplomu Pravednika među narodima laureatima je uručila zamjenica direktora za Balkan u Ministarstvu vanjskih poslova Izraela, gospođa Peleg. Predsjednik Jevrejske

zajednice BiH Jakob Finci pojasnio je da ovu nagradu Država Izrael i Muzej Jad Vašem iz Jerusalema dodjeljuju pripadnicima drugih naroda koji su tokom Holokausta, riskirajući vlastite živote, spašavali Jevreje od progona i sigurne smrti. Posebno je naglasio i istakao da se radi o najvišem izraelskom državnom priznanju koje može biti dodijeljeno osobama koje nisu Jevreji.

Ovim priznanjem je do sada odlikovano više od 23.000 ljudi širom svijeta.

U našoj zemlji do danas su (usprkos mišljenju ali i činjenici da ima mnogo više zaslužnih anonimnih ljudi za koje, nažalost, danas nema živih svjedoka) odlikovane 53 osobe. Tekst na Medalji časti glasi “Onaj ko spasi jednog čovjeka, spasio je čitav svijet”.

Pravednici iz BiH

MAURICETTE BEGIĆ (Sarajevo),
MIDHAT BEGIĆ (Sarajevo),
ZEKIRA BEŠIREVIĆ (Sarajevo),
LJUBA BLAGOJEVIĆ (Zvornik),
BOGOLJUB STEVANOVIĆ (Zvornik),
MARKO BOŽIĆ (Stojanovići),
ANĐELKA BRKIĆ (Posušje),
BORISLAV BRKIĆ (Posušje),
RATIMIR DELETIS (Tuzla),
JOSEF EBERHARDT (Sarajevo),
ROZIKA EBERHARDT (Sarajevo),
HASIJA FAZLINOVIĆ (Sarajevo),
SULEJMAN FAZLINOVIĆ (Sarajevo),
FRANJO GRINER (Mostar),
LIDIJA GRINER (Mostar),
MUSTAFA HARDAGA (Sarajevo),
ZEINEBA HARDAGA (Sarajevo),
IZET HARDAGA (Sarajevo),
BAHRIJA HARDAGA (Sarajevo),
REZAK HATIBOVIĆ (Sarajevo),
SULEJMAN HATIBOVIĆ (Sarajevo),
BORISLAV KOMLJENOVIĆ (Sarajevo),
BORJANA KOMLJENOVIĆ (Sarajevo),
LJEPOSAVA KOMLJENOVIĆ (Sarajevo),
DERVIŠ KORKUT (Sarajevo),

SERVET KORKUT (Sarajevo),
OLGA KUKOVIĆ (Sarajevo),
ANDRIJA LATAL (Sarajevo),
VID MILOŠEVIĆ (Sarajevo),
MATO MILOŠEVIĆ (Sarajevo),
GAVRO PERKUŠIĆ (Sarajevo),
SALIH POZDER (Sarajevo),
RISTO RISTIĆ (Bijeljina),
AHMED SADIK-SARALOP (Sarajevo),
ELZA SARAČEVIĆ (Sarajevo),
FERID SARAČEVIĆ (Sarajevo),
SEAD SARAČEVIĆ (Sarajevo),
EMIRA SARAČEVIĆ (Sarajevo),
ZORA ŠEBEK-KRAJINA (Mostar),
ROZA ŠOBER-DRAGOJE (Sarajevo),
ADAM TILL (Sarajevo),
RATKO JANKOVIĆ (Sarajevo),
SULTANIJA KAPETANOVIĆ (Bosanski Novi),
ŠEMSO KAPETANOVIĆ (Bosanski Novi),
HASNA KAPETANOVIĆ (Bosanski Novi),
VASVA KAPETANOVIĆ (Bosanski Novi),
ESMA KAPETANOVIĆ (Bosanski Novi),
NEVENKA BARIĆ, SMILJA KVASINA (Sarajevo),
MILENA MARKOVIĆ (Sarajevo),
VID ČOP (Sarajevo)

U Jevrejskoj zajednici smatramo da polako sazrijeva vrijeme da se na sličan način i u našoj zemlji ljudima koji su svojom humanošću i žrtvom, pod prijetnjom odmazde i smrti, spasili mnogo prijatelja, komšija i sasvim nepoznatih ljudi koji nisu bili njihove nacionalnosti ili vjeroispovijesti, dodijele slična priznanja. Istina, do sada se samo Udruženje građana “Garivo” uključilo i nekim pojedincima dodijelilo priznanja za građansku hrabrost, a mi mislimo da humanost ovakvih ljudi treba biti obilježena i adekvatno nagrađena na nivou države u kojoj živimo i u kojoj su ovi ljudi, čineći dobro bili LJUDI.

NACIONALNI PARK MASADA

'Masada više nikada ne smije pasti!'

Tekst i fotografije: RENATA DEBELJAK

'Masada više nikada ne smije pasti!', povijesna je rečenica koja je i danas dio dobro znane zakletve izraelskih vojnika, a koja sasvim dovoljno govori koliko je povijest i simbolika Masade bitna za Izrael i ukorijenjena općenito u židovskom narodu i tradiciji.

Nacionalni park Masada je definitivno jedno od najposebnijih mjesta koje sam posjetila do sada, ne samo u Izraelu nego općenito. Prema hotelskom naselju Ein Bokek uz izraelske obale Mrtvog mora uputila sam se iz Jeruzalema sa mojim kolegama, nekolicinom hrvatskih novinara. Tamo se nalazi hotel Moriah Plaza u kojemu smo odsjeli, a do Ein Bokeka se stiže nakon dvosatne vožnje modernom cestom kroz Judejsku pustinju gdje nam pogled privlače brojne plantaže raznolikog voća.

14 /Jevrejski glas/

Izraelski sustav navodnjavanja svakog dijela države, a posebno pustinskog, uistinu je impresivan i doveden je do savršenstva. Sutradan smo se nakon jutarnjeg kupanja u Mrtvom moru, uputili odmah prema Masadi.

Nepregledna prostranstva Judejske pustinje u kontrastu sa plavetnilom Mrtvog mora čine jedinstven prizor i doživljaj. Gotovo nestvaran. Stišemo u Nacionalni park Masada. Sredina je mjeseca studenoga, a temperature zraka dosežu oko 30 stupnjeva, i to bez daška vjetra. Do vrha brda visokog 400 metara može se doći i pješice tzv. Zmijjskim putem, no mi zbog ograničenosti vremenom i visokih temperatura ipak odabiremo prijevoz žičarom kojom se iz podnožja gdje se nalazi i moderni muzej, stiže za svega nekoliko minuta.

Masada je jedna od najvažnijih turističkih atrakcija u Izraelu i ujedno najposjećeniji izraelski nacionalni park. Godišnje ju posjeti oko milijun turista iz cijeloga svijeta, u što smo se i sami uvjerali, jer unatoč tome što lokalitet zauzima čak 180.000 kvadrata, gužve su na svakom koraku. Od 2001. godine nalazi se na listi svjetske kulturne baštine UNESCO-a, a mit o Masadi bio je inspiracija brojnih književnih i filmskih ostvarenja.

Palaču, čiji su ostaci na Masadi još vidljivi, dao je izgraditi Herod Veliki u 1. st. prije nove ere. Iako je izgrađena na visokoj litici, plato na kojemu su se nalazili razni objekti na vrh brda, potpuno je ravan. Kako je Herod odrastao u Rimu, rimski ugođaj i komfor volio je prenijeti i u

svoje palače, pa se još naziru ostaci fresaka kojima su bili ukrašeni zidovi i podovi te nekadašnje impresivne palače. Taj najveći graditelj Judeje, na brdu Masada si je zapravo izgradio rezidenciju za odmor, izgrađivši si klasične rimske kupaonice, terme, spa, cisterne za vodu, ogromna skladišta puna hrane, privatnu rezidenciju i nastambe za svoju pratnju i poslugu...

Herodovi arhitekti su razvili i vrlo sofisticirani način prikupljanja vode u ogromne bazene u stijeni koji su sistematski punjeni tijekom rijetkih kišnih proloma oblaka. Među najimpozantnije objekte spada privatna Herodova rezidencija, tzv. Sjeverna palača, koja je izgrađena na tri terase izdubljene u stijenama prateći konfiguraciju terena.

Masada je ujedno prva tvrđava koju je Herod izgradio nakon što je stekao nadzor nad kraljevstvom i ogledni je primjer tzv. herodijanske, odnosno, rimsko-helenističke arhitekture. Palače su bile oslikane u pompejanskom stilu i bogato ukrašene mozaicima. Osim reprezentativnosti, tipične za kraljevske rezidencije, odlikovala se i funkcionalnošću, jer je to zahtijevala njezina vojna funkcija.

Nakon Herodove smrti u tvrđavi su bile smještene rimske vojne postrojbe, sve do 66. godine i izbijanja Prvog judejsko-rimskog rata, kada tvrđavu zauzimaju Sikari, radikalna skupina unutar paravojnog pokreta Zelota. Godine 73. počela ju je opsjedati rimska vojska. U podnožju Masade, tada posljednjeg preostalog pobunjeničkog uporišta u Judeji, našlo se je oko 15.000 rimskih vojnika, kojima je zapovijedao prokurator Judeje Lucius Flavius Silva. Odolijevali su rimskoj opsadi prije toga pune dvije godine. Kada je

postalo jasno da će tvrđava pasti, vođa pobunjenika Eleasar ben Ja'ir, održao je govor u kojem je pozvao sve na kolektivno ubojstvo, umjesto ropstva i poniženja. Spaljene su sve zalihe, izabrano je nekoliko muškaraca da ubiju sve koje su bili na Masadi i potom izvrše i samoubojstvo. Kada su rimski vojnici ušli u tvrđavu dočekala ih je smrtna tišina i leševi 960 muškaraca, žena i djece. Preživjele su samo dvije žene s petero djece, koji su se sakrili i ispričali preneraženim Rimljanima što se dogodilo.

Osim malog broja monaha u vrijeme Bizanta, Masada nikada nije imala stalnih stanovnika. Ostaci ruševina vrlo su dobro očuvani i barem donekle dočaravaju kako je sve to izgledalo prije više od 2000 godina. Unatoč tužnoj povijesti koja se ovdje dogodila, Masada je ipak impresivan turistički lokalitet i gotovo je na 'must see' listi svakog pravog svjetskog putnika. Doći u Izrael, a ne vidjeti Masadu zaista je velika šteta, stoga se obavezno treba naći na svakoj turističkoj turi koje vode kroz Izrael.

Kažu da su zalasci sunca na Masadi veličanstveni s pogledom na Mrtvo more, prostranstvo Judejske pustinje i državu Jordan s druge strane morske obale. No, mi se u to ovaj put nismo stigli uvjeriti. Možda nekom drugom prilikom. Vrlo dojmljiv prizor ostavlja nam i zastava Države Izrael koja se vijori na vrh brda, jer Masada doista više nikada ne smije pasti.

/Jevrejski glas/ 15

Jevrejska brigada

Koliko je velika moć simbola i koliko neznanje može biti opasno podsjetim se svakog 25. aprila u Italiji. A tada se slavi veliki državni praznik – Dan oslobođenja, dan kada su udružene vojne i političke snage ove zemlje uz veliku pomoć saveznika odnijele konačnu pobjedu nad fašizmom i nacističkim okupatorom 1945. godine.

Ove godine se slavila jubilarna sedamdesetogodišnjica oslobođenja i opet

Milano, 25. april 2015. Svečana povorka na proslavi Dana oslobođenja Italije

su se, po ko zna koji put, dogodili napadi i provokacije upućeni Jevrejskoj brigadi. Već se iz ranijih iskustava znalo da je pronošanje njene zastave (veoma je slična zastavi kasnije formirane Države Izrael) rizično, pa su u Rimu odlučili da zajedno sa Udrugom žrtava holokausta uopšte ne učestvuju u svečanoj povorci. U Milanu se odustalo od pronošanja zastave i načinjeni su transparenti po uzoru na vojne oznake koje je Brigada nosila na svojim uniformama – dvije vertikalne plave linije sa žutom Davidovom zvijezdom u sredini. Ali i to je bilo dovoljno da ih na dijelu puta do trga okupljanja dočekaju pripadnici organizacija ekstremne ljevice za Palestinu sa napadima i uzvicima “ubojice, ubojice”, “cionisti, napolje iz povorke”... Tako je kordon policije morao cijelim putem štititi ovaj

dio povorke, a potom su pripadnici Demokratske partije Italije okružili obilježja Brigade čineći jednu vrstu sigurnosnog štita, sve do dolaska na centralni trg pred Milanskom katedralom gdje je čitava povorka dočekan aplauzima okupljenih građana.

Namjera ovog teksta je da upozna čitaoca kako je nastala i što je u stvari bila Brigata Ebraica (Jevrejska brigada) u Drugom svjetskom ratu. Jednom kada se to zna, može se izbjeći greška miješanja “krušaka i jabuka” a postaje i lako shvatljivo zašto je neprihvatljiv svaki napad na njene simbole i na ukupno sjećanje na ovu jedinstvenu antifašističku vojnu formaciju.

UVODNI DIO

Velikom hemičaru, profesoru Chaimu Weizmannu sudbina je dodijelila da čitav život taktizira sa Englezima. I to ne o nekim naučnim temama, nego o pitanjima od životnog značaja za opstanak jevrejskog naroda. On je 1917. godine, kao lider Cionističke partije, postigao potpisivanje čuvene Deklaracije Balfour kojom se, na području Palestine pod engleskom upravom, Jevrejima priznaje

pravo da formiraju “National Home”, kako je to u Deklaraciji pisalo. On će poslije više od dvadeset godina, ovaj put kao predsjednik Jewish Agency, organa koji je predstavljao jevrejsku zajednicu u Palestini, poslati engleskoj vladi slijedeći dopis: “U slučaju budućeg rata, Jevreji su spremni vojno pomoći Velikoj Britaniji.” Na rat se te 1939. godine nije trebalo dugo čekati. Ali na englesku odluku da se Jevreji sa palestinskih područja angažiraju kao samostalna vojna grupacija jeste.

Sa svoje strane, Englezi neposredno pred početak rata apeluju na dobrovoljce, Arape i Jevreje, da se prijave u njihove vojne jedinice. Organiziraju ih u nekoliko zasebnih bataljona u sastavu britanskih snaga, te im povjeravaju zadatke na održavanju teritorijalne sigurnosti.

Tek će kasnije, pod prijetnjom brzog napredovanja snaga generala Rommela, od odvojenih arapskih i jevrejskih bataljona 1942. godine biti formiran tzv. Palestine Regiment koji je operirao u zonama Kirenaike i Egipta.

Jevrejske snage iz ove postrojbe (oko tri puta brojnije od arapskih po pisanju H. Bluma) činiće nukleus buduće Jevrejske brigade.

U slijedećoj ratnoj godini svima počinje bivati jasno šta se događa sa evropskim Jevrejima i na koji način nacisti “rješavaju jevrejsko pitanje”. Weizmann neumorno pregovara i vrši pritiske na englesku vladu da se jevrejskom narodu omogući suprotstavljanje nacizmu na legitiman i samostalan način. Tek je 20. septembra 1944. Glavni stožer britanskih vojnih snaga donio odluku o formiranju Jevrejske brigade, a devet dana kasnije Winston Churchill

Israel Tal, 1946 godine u Belgiji

koja će mu pomoći u okupaciji Njemačke. Vijest je izazvala oštre komentare u štampi. Tako je, znači, Churchill odlučio da pusti Jevreje poput bijesnih pasa na njemački narod. Očekujemo veliki krvavi obračun u skladu sa njihovim navikama. Bilo bi zanimljivo saznati šta se to dogodilo Englezima da se toliko unize i odluče pustiti s lanca jevrejsku brigadu žednu krvi”.

JEVREJSKA BRIGADA

je u engleskom parlamentu izjavio: “Upoznat sam sa činjenicom da je već veliki broj Jevreja uključen u naše i američke vojne snage. I pored toga smatram da je potrebno formirati jednu vojnu formaciju koja bi bila isključivo sačinjena od pripadnika ovog naroda koji je pod nacističkim režimom podnio neopisive patnje. Ova vojna formacija treba da bude samostalna i kao takva jednakopravna sa svim ostalim snagama ujedinjenim u borbi protiv nacističke Njemačke.”

Putem radio Bratislave nacistička propagandna mašina sarkastično je prokomentirala: “Churchill je najavio formiranje jedne jevrejske b r i g a d e

Brisighella (RA), april 1945. godine

rjeke Senio u južni dio talijanske pokrajine Emilia Romagna i od 3. marta 1945. počela učestvovati u borbenim akcijama.

ili zvanično “Jewish Infantry Brigade Group”. U nju su ušla tri jevrejska bataljona “Palestine Regimenta”, potom Jevreji koji su dobrovoljno došli iz zemalja pod britanskom kontrolom (Kanada, Južna Afrika, Australija) kao i mnogi dobrovoljci iz

Nalinijifronta Brigada se našla u dodiru sa talijanskom brigadom “Friuli” sa jedne strane i poljskom brigadom “Kresowa” sa druge. U svojoj knjizi “La Brigata Ebraica” R. Rossi piše: “Vojnici iz grupe “Friuli”, pozicionirani na borbenoj liniji Senio, primjetili su da je indijska jedinica koja je držala pozicije sa njihove desne strane zamijenjena sa novim snagama koje se međusobno sporazumijevaju na nekom nerazumljivom jeziku koji oni nikada do tada nisu čuli.

Imaju uniforme iste kao i Englezi, nose kapu i na rukavu jednu čudnu oznaku - bijelu i plavu sa žutom šestokrakom zvijezdom. Neko je upitao: “Koji davo su ovi ovdje?” Odgovorili su im da su to Jevreji. Drže liniju istočno od italijanskih partizana”.

U mjestu Brisighella, 3. aprila 1945. godine, Moshe Sharet (čelni čovjek političkog odjela Jewish Agency) predao je svečano Jevrejskoj brigadi zastavu koja će postati njeno obilježje. Zastava je plavo, bijelo, plava, sa Davidovom zvijezdom u središtu i, uz neznatne izmjene, postaća kasnije zastava izraelske države.

Pod ovom zastavom će 10. aprila borci Brigade izvesti frontalni napad na neprijatelja (jedan od rijetkih u čitavom savezničkom pohodu na Italiju) i uz velike žrtve (38 poginulih boraca) uspješno izvršiti proboj Gotske linije na Seniu. Bio je to veliki podvig koji je omogućio skoro oslobađanje Bologne i dalje potiskivanje nacističke vojske prema sjeveru. Mnogo je mjesta u pokrajini Emilia-Romagna u čijem su se oslobađanju istakli njeni borci: Cuffiano, Riolo Terme, Ossano, Monte Ghebbio, La Serra, Imola, Ravenna.

Uporedo sa vojnim akcijama Brigada je vršila jedan veliki i značajni civilni zadatak. Od samog dolaska na talijansko tlo pomagala je pripadnike jevrejskih zajednica, pomagala u pronalaženju članova razdvojenih porodica, vodila brigu o djeci koja su ostala bez roditelja, pomagala ponovno pokretanje rada jevrejskih škola i sinagoga.

Nakon oslobađenja Italije premještena je u Tarvisio (na slovenačkom Trbiž) pogranični grad između Slovenije, Italije i Austrije, stratešku tačku u tranzitu evropskih Jevreja nakon rata. U to vrijeme su se u izbjegličkim logorima Njemačke i Austrije nalazile hiljade i hiljade Jevreja. Veliki dio preživjelih svoje nade za nastavak života vidio je isključivo u odlasku iz Evrope, najvećim dijelom u buduću jevrejsku državu.

Obzirom da je Engleska vodila politiku kontroliranog naseljavanja palestinskih teritorija (na osnovu tzv. Bijele knjige, dokumenta na snazi od 17. maja 1939. godine, bilo je predviđeno da se može useliti maksimalno 75.000 ljudi u periodu od pet godina) pripadnici Brigade organizirali su i pomagali ilegalno naseljavanje preživjelih na palestinske teritorije. Od polovine juna do polovine augusta 1945., za samo dva mjeseca, vozilima Jevrejske brigade prebačeno je iz Austrije u Italiju oko 15.000 ljudi.

U Milanu je, krijući se pod nazivom "Klub prijatelja brigade", bio otvoren pravi ilegalni ured za emigraciju koga je vodio Jehudah Arazi. Kroz njega su prošle hiljade izbjeglica na putu za Palestinu. Iz luka Ligurije (prvenstveno iz mjesta Vado Ligure kod Savone) krenulo je nekoliko brodova punih izbjeglica prema Palestini. Centri za ilegalnu emigraciju bili su i u Bariju i u Napulju. Smatra se da je od aprila 1945. pa sve do maja 1948. godine sa talijanske obale otišlo ilegalno u buduću Državu Izrael oko 25.000 ljudi (podatak preuzet od Antonio Martino: "Da Vado Ligure alla Terra promessa").

Naravno da su ove ilegalne aktivnosti pomogle stvaranju mnogih konfliktnih situacija sa Englezima. Ubrzo je veći dio Brigade premješten u Belgiju i Holandiju. Jedan dio boraca otišao je u Čehoslovačku i Poljsku u potrazi za preživjelim članovima svojih porodica.

Razoružana je i potpuno raspuštena u julu 1946. godine. Njenih 9.000 pripadnika vratilo se u Palestinu.

U bitkama za oslobođenje Italije poginuo je 41 borac Jevrejske brigade. Njih 36 sahranjeno je na groblju Piangipane u Ravenni.

Za "Jevrejski glas"
JELICA RAŠETA AIELLO

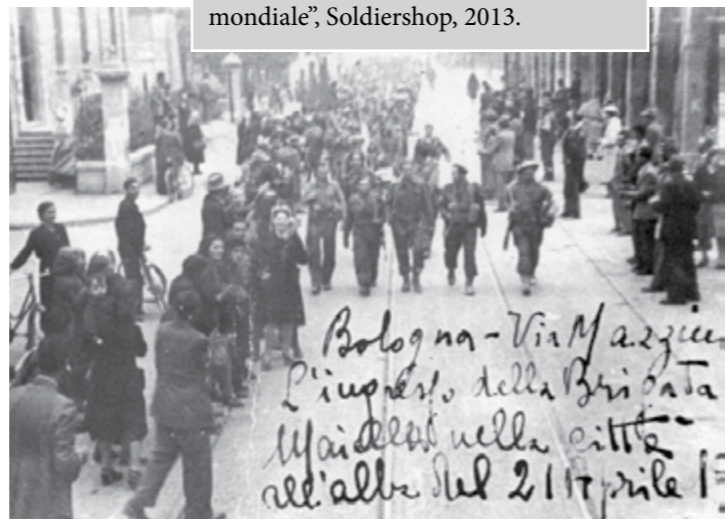
IZVORI:

Američki reditelj Chuck Olin snimio je 1998. godine dugometražni dokumentarni film o Jevrejskoj Brigadi pod naslovom "IN OUR OWN HANDS. The Hidden Story of the Jewish Brigade in World War II (U našim rukama – Skrivena priča o Jevrejskoj Brigadi u II svjetskom ratu)". Potražiti na internetu.

Romano Rossi: "La Brigata Ebraica. Fronte del fiume Senio", Bacchilega, Imola, 2005.

Howard Blum, "The Brigade: An Epic Story of Vengeance, Salvation and World War II", Harper Collins, New York, 2001.

Rocca Samuel – Cristini Luca "La Brigata Ebraica e le unità ebraiche nell'esercito britannico durante la seconda guerra mondiale", Soldiersshop, 2013.

Nadrabin Menahem Avrama Romano

Rabin Abraham Menahem Romano je rođen 1882. godine u Sarajevu u poznatoj sefardskoj porodici nadrabina Merkada Avrama J. Romana koji je 1913.g. napustio Sarajevo i otišao za Jerusalem da tamo umre i bude pokopan 1937. godine.

Rabin Romano je uz srpskohrvatski odlično govorio hebrejski i ladino. Kao sin sarajevskog nadrabina već je od rane mladosti želeo postati rabin u čemu su ga roditelji svesrdno podržavali. Rabinsku školu je završio u Sarajevu da bi potom prvi rabinski poziv obavljao u Banja Luci (1919.g.). 1902. godine oženio je Rahelu Kamhi iz Višegrada sa kojom je imao tri sina: Jašu, Majera i Samuela, te dve kćeri: Blanku i Rikicu. Starija kći rabina Romana, Blanka, je preminula od tuberkuloze pre Drugog svetskog rata.

U periodu Austro-Ugarske Monarhije, kao mlad, učen i ambiciozan rabin, svestrano je bio angažovan u mnogim jevrejskim aktivnostima. Svesrdno je pomagao u brizi za siromašne jevrejske porodice, decu-siročad, bolesne, za školovanje jevrejske dece u višim školama u Zagrebu i Beču i u mnogim drugim humanitarnim aktivnostima. U cilju očuvanja duge jevrejske tradicije bio je veoma uporan u zbližavanju jevrejskih porodica u manjim mestima. Svesrdno se zalagao za podizanje templova (sinagoga) i na očuvanju starih jevrejskih grobalja. Nakon Banja Luke, da bi svojoj deci omogućio obrazovanje, 1919. godine se sa porodicom preselio u Zagreb gde je preuzeo dužnost sefardskog rabina. 1936. sa porodicom se vratio u Sarajevo. Tada je, pored rabinske dužnosti, postavljen i za veroučitelja u rabinskoj školi. Tokom tog perioda - sve do 1941. godine, rabin Romano je proučavao istorijat jevrejskog naroda od vremena izgnanstva Jevreja iz Španjolske. U svom "maniskriptu" pod nazivom "O Sarajevskim rabinima", rabin Romano je temeljno i verodostojno opisao visoke sveštene ličnosti u periodu od 1623. do 1941. godine.

Drugi svetski rat i Holokaust rabin Romano je sa suprugom preživio zahvaljujući sinu dr. Samuelu Romanu koji ih je pomoću svoje veze sakrio u Petrovom selu gde su se krili od ustaša kao seljaci, tj. u danima ustaških racija

meštani su ih skrivali u zemunicama. Holokaust, nažalost, nije preživela rabinova mlađa kćer Rikica, koja je sa svojim suprugom ubijena nakon što su iz Šapca bili odvedeni u nepoznato.

Rabin Romano se nakon rata vratio u Sarajevo, u zgradu u Štrosmajerovoj ulici u kojoj je živio sa porodicom do okupacije Kraljevine Jugoslavije 1941. godine. Sinove je otpratio u obnovu Jugoslavije uz riječi: "I vi ste djeca ove zemlje, i vas je ona u svojim njedrima ljuljala i red je da joj puna srca uzvratite!"

Od 1945. godine rabin Romano je obavljao dužnost sarajevskog rabina. Pored revnosnog obavljanja verskih dužnosti, aktivno je učestvovao u radu Jevrejske zajednice na teritoriji Bosne i Hercegovine. Zahvaljujući požrtvovanom radu, bliskosti, saradnji i poštivanju svih ostalih konfesija i vlasti, rabin Romano je bio imenovan za nadrabina SFR Jugoslavije. Tu dužnost je obavljao sve do svoje smrti. Tokom života više puta je posećivao Izrael i grob roditelja, te iako je dugo razmišljao da poput roditelja odseli u Izrael i tamo bude pokopan, rabin Romano je nakon razgovora sa sinovima odlučio ostati u rodnoj zemlji.

Rabin Romano je imao sedmoro unučadi. 16. 12. 1966.g. umrla mu je žena Rahela. Rabin Abraham Menahem Romano je preminuo 31. 10. 1968.g., nepune dve godine nakon supruge, u svome sarajevskom stanu. Pokopan je, uz sve verske i državne počasti i uz prisustvo velikog broja inostranih rabina, na pročelju sefardskog groblja na Barama, pored supruge Rahele. Za života je bio počasni građanina grada Sarajeva.

Napisala: JASNA ĆIRIĆ

„SARAJEVSKA HAGADA: MUZIKA KNJIGE“

Četvrtog septembra u okviru manifestacije „Ja sam muzej“ održan je koncert „Sarajevska Hagada: Muzika knjige“ jedne od najboljih svjetskih harmonikašica, Merime Ključo.

Riječ je o multimedijalnom performansu u kojem je pored Merime Ključo učestvovao i pijanista Seth Knopp koji je bio inspirisan nevjerovatnim putem koji je prošla Sarajevska hagada, opisanim u knjizi Geraldine Brooks „Ljudi knjige“. Nakon rasprodane turneje u SAD, ovo je jedinstvena prilika da se priča o Sarajevskoj hagadi ispriča upravo na mjestu gdje se ona danas čuva - u Zemaljskom muzeju BiH. Koncert je bio dio građanske akcije „Ja sam muzej“ kojom se poziva na rješavanje statusa ove naučno-kulturne institucije.

„Sarajevska Hagada: Muzika knjige“ sadrži 12 segmenata koji zajedno pripovijedaju priču o puteštvijama ove knjige, od nastanka u Španiji u 14. vijeku, preko boravka u Italiji, Austriji i dolaska u Zemaljski muzej. To je 50-minutna muzička ilustracija koja spaja tradicionalne motive sefardskih Jevreja sa motivima Španije, te Italije, Austrije i Bosne i Hercegovine, kao i bosanske tradicionalne motive sa savremenim kompozicijskim tehnikama.

Ovaj koncert „Sarajevska Hagada: Muzika knjige“ je bio dio velike građanske akcije pod nazivom „Ja sam Muzej“ koja se realizira u suradnji sa partnerskom organizacijom Mediacentar Sarajevo, a u sklopu Projekta održivosti civilnog društva u BiH koji realizuju Centri civilnih inicijativa (CCI) i Centar za promociju civilnog društva (CPCD), a koji je podržan od strane USAID-a i Fonda Otvoreno društvo BiH.

Nesvakidašnjim koncertom u Jevrejskoj opštini Sarajevo obilježen Evropski dan jevrejske kulture 2015.

Prije 19 godina, 1996. godine, Jevreji pokrajine Alzas u Francuskoj došli su na ideju da organizuju manifestaciju kulturnog sadržaja u cilju zbližavanja Jevreja sa sredinom u kojoj žive i rade. Ubrzo nakon toga, tačnije tri godine kasnije, 1999. godine ovu pozitivnu ideju prihvataju i ostale zemlje Evrope i njihove jevrejske zajednice, a naša zemlja, odnosno Jevrejska zajednica BiH, se ideji priključuje već naredne 2000. godine.

Tako danas u većini zemalja Evrope gdje žive Jevreji i postoje jevrejske zajednice, u pravilu prve nedjelje mjeseca septembra, jevrejske opštine, muzeji i sinagoge otvaraju svoja vrata da bi kroz predavanja, razgovore, koncerte, izložbe, filmske projekcije, druženja ili na neki drugu način upoznali svoje sugrađane sa dijelom bogate jevrejske tradicije i kulture.

Evropski dan jevrejske kulture je jedinstven za sve zajednice po tome što uvijek ima temu koja je identična u svim zemljama Evrope. Ovogodišnja tema manifestacije bila je „Mostovi“, podrazumijevajući mostove prijateljstva i razumijevanja među ljudima i narodima, prožimanja različitih kultura i tradicija.

Jevrejska opština u Sarajevu otvorena je tokom cijele godine, ne samo za svoje članstvo već i za brojne prijatelje i komšije, za sve naše sugrađane - i na tome uvijek insistiramo, pa su raznovrsni programi i sadržaji koje organizujemo naši „mostovi“ i oduvijek mostovi prijateljstva i zajedničkog života u različitosti.

KLEZMER I U SARAJEVU

Akustična grupa „Kontra-Kvartet“ je slovenačka etno grupa koja, pored ostalog, izvodi tradicionalnu jevrejsku muziku – klezmer i to u njenom originalnom obliku.

Ovogodišnju 16. po redu manifestaciju Evropskog dana jevrejske kulture, Jevrejska opština u Sarajevu u saradnji sa Jevrejskim kulturno-prosvjetnim i humanitarnim društvom „La Benevolencija“, obilježila je jedinstvenim kulturnim događajem: koncertom klezmer muzike u izvedbi ansambla „Kontra- Kvartet“ iz Maribora.

Akustična grupa „Kontra-Kvartet“ je slovenačka etno grupa koja, pored ostalog, izvodi tradicionalnu jevrejsku muziku – klezmer i to u njenom originalnom obliku.

Nastupaju na otvorenjima slikarskih izložbi, muzičkim večerima i drugim muzičkim manifestacijama na kojima se izvodi klezmer muzika.

Redovno nastupaju u mariborskoj sinagogi u Murskoj Soboti i u Ljubljani. Bili su pozvani na najveći festival klezmer muzike u Tzafatu (Izrael) gdje su uspješno nastupili na dva koncerta.

Prethodnog ljeta su svirali u okviru EPK (Evropska prijestolnica kulture) u Mariboru i na ljetnom festivalu u Novom Sadu. Grupa djeluje već sedam godina. Sretni su da sviranjem klezmer muzike isto oduševljenje dijele čak i oni slušaoci koji prvi put čuju taktove ovog specifičnog, a kod nas i nedovoljno poznatog, muzičkog žanra.

IME I PREZIME	TEKST ZA JEVREJSKI GLAS	IZNOS
SOCIJALNA KOMISIJA		
JAŠA I SUADA KAMHI	<i>povodom godišnjice smrti roditelja ESTERE i ALBERTA KAMHIJA</i>	100 KM
FANIKA LUČIĆ ALTARAC	<i>sjećanje na stradale u Holokaustu</i>	50 KM
KAMHI BLANKA i ALBAHARI RAUSS RIFKA	<i>sjećanje na drage roditelje Matildu i Samuela Albaharija</i>	100 KM
NELA, LEO, ŽEKI i NATAN, BERTO, VERA i ROBERT	<i>sjećanje na supruga, oca, svekra i djeda LEVI HAIMA</i>	300 KM
ALTARAC IRENA i BRANKICA	<i>04.oktobra navršava se 40 godina od smrti našeg dragog supruga i oca ALTARAC ŠANIJA</i>	100 GBP
NADA ABAZBEGOVIĆ	<i>povodom godišnjice smrti roditelja JELKE KESLER I FERIDA ABAZBEGOVIĆA</i>	50 KM
DARIJA STOJNIĆ	<i>prilog za Soc.Komisiju</i>	100 KM
PORODICA UNGAR		50 KM
VJERSKA KOMISIJA CADIK DANON		
VERA IZRAEL JOVANOVIĆ	<i>povodom 20 godina od smrti mojih milih roditelja VOJNE i JOZEFA (JOŽE) IZRAEL i 2 godine od smrti voljenog supruga DUŠANA JOVANOVIĆA, te sjećanje na u Holokaustu stradale članove porodice Izrael, dedu dr.ISIDORA ISAKA IZRAELA i strica ALBERTA</i>	20 EURA
DRAGINJA BARUH	<i>kadiš za Avrama Solomona Baruha, Solomon Isaka Baruha, Avrama Mojsija Abinuna i Mirjam Morica Ferera</i>	100 KM
JEVREJSKI GLAS		
JAŠA I SUADA KAMHI	<i>povodom godišnjice smrti roditelja ESTERE i ALBERTA KAMHIJA</i>	50 KM
MINKA i JOŽI DEBARTOLI	<i>za Jevrejski glas</i>	40 KM
INGE i MIRKO OVADIJA	<i>za Jevrejski glas</i>	50 KM
VERA IZRAEL JOVANOVIĆ	<i>povodom 20 godina od smrti mojih milih roditelja VOJNE i JOZEFA (JOŽE) IZRAEL i 2 godine od smrti voljenog supruga DUŠANA JOVANOVIĆA, te sjećanje na u Holokaustu stradale članove porodice Izrael, dedu dr.ISIDORA ISAKA IZRAELA i strica ALBERTA</i>	30 EURA
OMLADINA		
Familija KUŠAYAMA	<i>prilog za malu školu</i>	776 KM
BOHORETA		
MINKA DEBARTOLI	<i>prilog za Bohoretu</i>	20 KM

DRUGI O NAMA „Jevrejski glas“ čitam uvijek sa velikim interesovanjem, ali i sa sjetom pošto sam i sama u njegovom stvaranju učestvovala. Tekstovi su zanimljivi, raznovrsni, likovna oprema izvrsna! Moje iskrene čestitke kreatorima!

VERA IZRAEL – BEOGRAD, SRBIJA

SADRUDINA GAVRANKAPETANOVIĆ-SOFTIĆ (1930 - 2015.)

Jedanaestog augusta ove godine, nakon kraće teške bolesti, zauvijek nas je napustila članica naše Opštine, Sadrudina Gavrankapetanović-Softić, profesorica njemačkog i engleskog jezika u mirovini.

Gotovo cijeli radni vijek predavala je u Ekonomskoj školi u Sarajevu.

Povodom njene smrti njena je nekadašnja učenica poslala porodici kratko i dirljivo pismo saučešća:

„Veoma me je pogodila vijest o smrti Vaše supruge i majke - naše drage Softe, kako smo je mi učenici zvali. Bila je izuzetna osoba. Voljeli smo je, a znam sigurno da je i ona voljela nas. Ne sjećam se da sam ikada čula da je prema nekome bila neprijatna ili nepravedna, a meni lično je pomogla u najtežim trenucima. Kada mi se činilo da mi se sav svijet raspada i da ne postoji izlaz iz problema u koje sam zapala, našla sam u njoj podršku kakvu mi tada niko drugi nije znao, htio ili mogao pružiti i na tome ću joj biti zahvalna dok živim. Otišla je u neki drugi, bolji svijet i sigurna sam – učinila ga još mnogo ljepšim.“

ZIHRONO LIVRAHA.

29. septembra 2015. godine navršavaju se dvije godine od smrti mojeg dragog **supruga DUŠANA JANKOVIĆA** kao i dvadeset godina od smrti mojih milih roditelja **JOSEFA (JOŽE) IZRAELA i VOJNE IZRAEL.**

U mojim sjećanjima su pored njih zauvijek i moj djed **Dr. ISIDOR (ISAK) IZRAEL** te njegovi sinovi **JOSEF, LEOPOLD i ALBERT.**

זיכרונו לברכה
ZIKHRONO LIVRAHA

VERA IZRAEL –
BEOGRAD, SRBIJA

CEZAR CEZO DANON

MOSTAR, 16.06.1929- LONDON, 25.07.2015.

Napusti nas je prof Cezar Cezo Danon, ugledni građanin Grada Mostara, izuzetan pedagog koji je u period 1950-1993. godine sa puno roditeljske ljubavi prenosio znanje nizu generacija koje su pohađale Elektro- mašinski školski centar u Mostaru, pripremajući ih za brojna životna iskušenja. Kao iskusan stručnjak uspijevaio je na vrlo ubjedljiv i specifičan način tumačiti zakonitosti tehničkih nauka, otkrivati nepregledne prostore prirodnih regula rasvjetljenih otkrićima velikana naučne misli. Potpuno se unosio u svoje poslanje-naatojčići da svakom učeniku podjednako pokloni svu svoju pažnju. Za našeg dragog profesora vežu nas samo lijepe uspomene jer je sve nas grlio i ljubio kao svoje najrođenije. Rijetke su ličnosti koje su poput našeg Ceze, kako smo ga iz milošte zvali, uvijek imale toliko strpljenja, volje i upornosti da pronađu način kako bi zavolili nauku, ali isto tako je kao pedagog poklanjao izetnu pažnju našem vaspitanju i time zaokruživao cjelokupan svoj zadatak posebno poštovanog humaniste i učitelja.

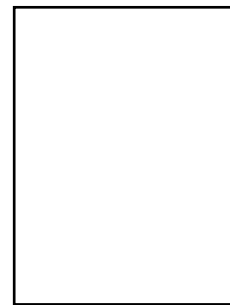
Pored obaveza koje mu je nametala uloga predavača, obavljao je dužnost sekretara i direktora EMŠC. Njegov životni put je

bio pun najvećih iskušenja kroz koja je prolazio njegov narod. Stradanje Jevreja u Drugom svjetskom ratu nije ga mimoišlo. Kao kosmopolita, za svo vrijeme kataklizme ostao je uspravan, gord i na visini svojih akcentiranih moralnih načela. Ni surovost-posljednjeg rata nije ga mimoišla. Bio je prisiljen napustiti svoj rodni Mostar i skrasiti se u maglovitom i kišnom Londonu u kome mu pomoć pruža organizacija World Jewish Relief. Vezu sa Mostarom održavao je preko časopisa MOST. Kao redovan saradnik pisao je o dobrosusjedskim odnosima u Brankovcu o vrijednostima i kvalitetu tradicionalnog multietničkog života građana Mostara.Njegova knjiga “Preživjeli smo Drugi svjetski rat” izdata 2005. godine hronika je tadašnjeg opskurnog vremena i potresno svjedočanstvo o patnjama ne samo njegove porodice nego brojnih mostarskih Jevreja. Poklanjamo se sjenima našeg dragog i nikad zaboravljenog profesora Ceze svjesni njegove ljudske veličine. Mostarski avlijski ružičnjak ostao je bez autentičnog cvijeta, bez arome koju je lučio, bez svjetlosti kojom je obasjavao naše živote čineći nas plemenitijim i moralnijim.

Zlatko Serdarević, Slobodan Pala, Suad Repak, Mika Oručević, Muna Zukanović Udovičić, Nada Pitić Hebib, Feha Huseinović, Dervo Demirović, Zoran Mandelbaun, Miroslav Bem, Salko Hadžić, Erbez Predrag, Huso Dumpor, Boba Kon, Slavko Hrkač, Nadža Novo, Pičeta Radmila, Jagoda Bubalo, Zoran Čorluka, Dražen Pera Ondelj...

Exp.

Jevrejska zajednica
Bosne i Hercegovine
71000 Sarajevo
Hamdije Kreševljakovića 59

POŽIV

Obavještavamo sve roditelje i naše mališane(uzrasta do 13 god.) da je „Sunday school“ počela sa radom za školsku 2015/2016 godinu.

Na kreativan i zabavan način njegujemo tradiciju jevrejske kulture kroz priče, crtanje, muziku, ples, igru i glumu. Jednom mjesečno planiramo posjetiti neki od muzeja, otići u pozorište i kino, a kada nam to vremenske prilike dopuste – organizovati izlete.

Svi zainteresivani mogu nam se pridružiti svake subote od 10:00h do 12:30h u prostorijama Jevrejske Opštine u Sarajevu.

U želji da nam dođete u što većem broju pozdravljaju vas Jaca, Slađa, Berina i Selena.

